

ЯВОРСЬКА ОЛЕНА СТАНІСЛАВІВНА (до 100-річчя від дня народження)

В славетній когорті видатних стоматологів-науковців України особливе місце посідає ім'я одного з фундаторів нейростоматології – доктора медичних наук Яворської Олени Станіславівни (1914-2009).

Народилася О.С. Яворська 7 травня 1914 року на Україні в м. Сміла Черкаського повіту в освіченій польській родині. У 1928 р. вступила до Вінницького медичного технікуму, у 1931 р. – до Київського стоматологічного інституту. У 1937 р. О.С. Яворська закінчила інститут з відзнакою і була залишена в аспірантурі на кафедрі терапевтичної стоматології, якою завідував професор Л.А. Білейкін.

А далі була війна, евакуація до м. Петровськ Саратовської області, де працювала лікарем у місцевому евакогоспіталі. За значний внесок у порятунок бійців під час Великої Вітчизняної війни Олену Станіславівну нагороджено 12 Урядовими медалями.

У 1946 р. О.С. Яворська приїхала в Київський стоматологічний інститут, де її прийняли на посаду асистента. У 1955 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Біологічний метод лікування пульпітів», в якій вперше науково обґрунтувала можливість збереження живої пульпи при її запаленні. У результаті дослідження даної проблеми видана монографія «Пульпіти» (1964 р.), яка протягом кількох десятиріч була настільною книгою студентів і практичних лікарів колишнього СРСР. А клініка пульпіту, описана у монографії, є класикою терапевтичної стоматології.

У 1957-2004 рр. О.С. Яворська працювала доцентом кафедри, відповідала за лікувальну роботу. А ще – протягом 30 років керувала науковим студентським гуртком. Довгий час була членом спільки культурних зв'язків вітчизняних лікарів із зарубіжними країнами та республіками колишнього СРСР.

З 1961 р. професійні інтереси О.С. Яворської спрямовані на вирішення однієї з найскладніших проблем медицини – нейростоматології. Для цього вона закінчила дворічні курси невропатологів.

Клінічні спостереження та експериментальні дослідження дали їй можливість розкрити і класифікувати анатомічну локалізацію больових синдромів голови та шиї, вивчити симптоматику, патогенез та розробити методику діагностики й лікування глоссодинії, а в 1973 році – захистити докторську дисертацію з цієї проблеми. Нейростоматології О.С. Яворська присвятила 48 наукових праць, виступи на двох Українських Республіканських з'їздах (в Одесі та Донецьку), а також на засіданні ВООЗ у м. Херсоні.

На базі кафедри терапевтичної стоматології НМУ О.С. Яворська, за підтримки професора М.Ф. Данилевського, організувала групу нейростоматології, яку очолювала 20 років. За час існування науково-дослідницької групи, окрім докторської, було захищено ще 3 кандидатські дисертації, надруковано понад 100 наукових статей. Всього перу О.С. Яворської належать 3 монографії та майже 200 наукових

публікацій. У 1999 р. отримала авторське свідоцтво на «Вісцero-рефлекторний стовбурний синдром – синдром Яворської (глоссодинія)».

Впродовж 20 останніх років життя доцент О.С. Яворська боролася за створення нейростоматологічного центру, де хворим надавалася б кваліфікована допомога, а всі спеціалізовані дослідження проводилися на місці. Центр міг би також проводити підготовку обласних спеціалістів, викладачів нейростоматології для стоматфакультетів усіх медичних вузів України. Та мрію за життя здійснити не вдалося.

За видатні професійні заслуги О.С. Яворська нагороджена багатьма державними нагородами та відзнаками. Вона – Відмінник охорони здоров'я, Ветеран праці, Почесний член Асоціації стоматологів України. За заслуги у галузі стоматології доцент О.С. Яворська – одна з небагатьох вчених-стоматологів – нагороджена золотим нагрудним знаком Асоціації стоматологів України. Вона пропрацювала на кафедрі терапевтичної стоматології (нині Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця) 67 з 95 років славної історії кафедри.

Світла пам'ять про О.С. Яворську – Людину, Лікаря, Вченого – трепетно зберігається у серцях її численних колег, учнів та пацієнтів.

*Печковський К. Є., к.мед.н.,
асистент кафедри терапевтичної
стоматології НМУ імені О.О. Богомольця*